

"Yalan" konusunda Beyaz Nokta neler söylemek istiyor?

(Rev 1 -02.01.2011)

- ✓ Gerçek ve doğru farklı olabilir. Gerçek, "olan"; doğru ise "olması gereken" dir. Gerçek - genelde- herkes için tek iken, doğru herkes için farklı olabilir.
- ✓ Yalan, gerçeğin amaca uygun biçimde çarpıtılarak ifade edilmesidir. Ortada amaç yok ise, yalan değil ancak yanlış ifadeden söz edilebilir.
- ✓ **Yalan türleri** (kırmızılar en tehlikeli kombinasyonlar):
 - **Format** olarak tek tür değildir; bu denli yaygın olmasının nedeni de budur. Örneğin:
 - Gerçeklerin bilerek dile getirilmemesi ve/ya gizlenmesi ve/ya perdelenmesi,
 - Gerçeği tam söylememek:
 - Bazı parçalarını keserek
 - Parçalar ekleyerek
 - Gerçeklerden uzak durup bilgisiz kalarak
 - **Amaç** olarak da tek tür değildir; yaygınlığının bir diğer nedeni de bazı amaç türlerinin kabul edilebilir oluşudur. Örneğin:
 - Telafi edilemeyeceği düşünülen bir durumu engellemek için,
 - Gerçek bir tehditten korunmak için,
 - Bir kusurun yol açtığı korkudan korunmak için,
 - Çıkar sağlamak için,
 - Vereceği **zararın düzeyi** açısından:
 - Başkalarına zararı az ya da yoktur,
 - Başkalarının zararına yol açar:
 - Az sayıdaki kişiyi olumsuz etkiler.
 - Çok sayıdaki kişiyi olumsuz etkiler.
 - **İnandırıcılığı** açısından:
 - İnandırıcılığı az olanlar
 - İnandırıcılığı yüksek olanlar:
 - Güvenin kötüye kullanılması yoluyla
 - Bilgisizliğin istismarı yoluyla
- ✓ **Yalanın kimyası:**
 - Her nerede bir eğrilik / yanlışlık / üç kağıtçılık varsa, onun içinde mutlaka "yalan elementi" vardır. *Yalansız eğrilik imkansızdır*. Buna göre, eğriliklerin peşinde olanların ilk bakmaları gereken yer, ifadeler içinde yalan olup olmadığıdır.
 - Yalan, söyleyeni de zehirler. Kişi yalan söyledikçe -farkına varmadan- zihinsel kurgusu zehirlenir, sürekli bir huzursuzluk ruhunu kaplar.
 - Yalan, bağımlılık yaratır. Çünkü kısa süreli olarak sorunları çözdüğü için, giderek Sorun Çözme yetisi kaybolur, sadece yalan söyleyerek yaşayabilir.
 - Bir yalan, yalanın amacı konusunda yalan söylenerek mazur gösterilebilir
 - Bir süre içinde kişi söylediklerinin yalan olduğunun farkında olmadan yalan söyler; mantık sistemi, yalanı kamufle edecek (rasyonalize edecek) yaratıcı argümanlar üretmeye başlar. İnsanın tükendiği dönüm noktası burasıdır.
 - Yalanı en kolay gizleme aracı uzun ifadelerdir. Çok konuşan, derdini kısa ifade etmeyen insanların yalan söylüyor olmaları olasılığı çok yüksektir.

✓ **Yalanın Sorun Çözme açısından kullanımı:**

- En etkili eğrilik önleme aracı, yalanı caydırmaktır. Çünkü hiçbir eğrilik yalansız olmaz.
- Bir suç nedeniyle görülebilecek zararı en aza indirmenin (yani sorun çözmenin) en etkili -hatta kurnazca- yolu yalana başvurmadan doğrudan gerçeği söylemektir.

✓ **Yalan için örnek diyalog (Çocuklar Duymasın dizisi için)**

Haluk, Meltem, Havuç ve Duygu arasındaki olası bir diyalogta verilmek istenen mesaj özü şudur: "*Eğriliklerin peşinde olanların ilk bakmaları gereken yer, ifadeler içinde yalan olup olmadığıdır*"

Bu mesajı içeren bir öneri şöyle olabilir: